

PLUNGĖS RAJONO ALSĖDŽIŲ SENIŪNIJOS BENDRUOMENĖ

įm.k. 171757569

Žalioji g. 2, 90471, Alsėdžių mstl., Plungės r. sav., tel.8 686 42399,

el. paštas alsedziaiplunge@gmail.com

Inovacijų agentūrai

2026-02-05 Nr.5

AIŠKINAMASIS RAŠTAS DĖL PLANUOJAMŲ SOCIALINIO VERSLO (VIEŠŲJŲ NEFORMALIOJO ŠVIETIMO PASLAUGŲ PERDAVIMO) VEIKLŲ

Alsėdžių kaimo bendruomenė veikia nuo 2002 metų ir nuo pat įsikūrimo aktyviai prisideda prie vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo, bendruomeniškumo bei socialinės įtraukties stiprinimo. Bendruomenė nuosekliai organizuoja edukacines, kultūrinės ir socialines veiklas, skirtas vietos gyventojų įtraukimui, kompetencijų ugdymui ir prasmingo laisvalaikio kūrimui. Per visą veiklos laikotarpį buvo įgyvendinamos edukacinės veiklos vaikams ir jaunimui (kūrybinės dirbtuvės, stovyklos, užsiėmimai po pamokų, teminiai renginiai), neformaliojo suaugusiųjų švietimo veiklos (mokymai, paskaitos, saviugdos užsiėmimai), bendruomeniniai renginiai, skatinantys tarpusavio ryšius, savanorystę ir aktyvų dalyvavimą vietos gyvenime, bei projektinės iniciatyvos, orientuotos į socialinės atskirties mažinimą ir vietos iniciatyvų stiprinimą.

Svarbi ir ilgalaikė bendruomenės veiklos kryptis – glaudus bendradarbiavimas su vietos ugdymo įstaiga, Plungės r. Žemaitijos kadetų gimnazija (anksčiau – Alsėdžių Stanislovo Narutavičiaus gimnazija), kartu organizuojant edukacines, kultūrinės ir pilietines veiklas, apimančias tiek mokinius, tiek vietos bendruomenės narius. Bendradarbiavimą patvirtina ir konkretūs įgyvendinti rezultatai: LEADER projektas „Gimnazijos valgyklos pritaikymas bendruomenės poreikiams“, kurio metu įrengta erdvė „Pavalgyk Alsėdžiuose“, šiuo metu naudojama mokyklos ir bendruomenės reikmėms (edukacijoms, reprezentacijoms, renginiams). Alsėdžių seniūnijos bendruomenės pastangomis sutvarkytas piligrimų kelias „Camino Lituano“ per Alsėdžius, kuriuo atvykstantys piligrimai supažindinami su vietos istorija, kartu su gimnazijos aktyvu sukurta teatralizuota programa „Prezidentų žemė. Narutavičių istorija“, jungianti miestelio istorijos pažinimą, gimnazijos ir kulinarinio paveldo išteklius.

Bendruomenė nuosekliai organizuoja kasmetinius, bendruomenę telkiančius renginius, turinčius pilietinio ir bendruomeninio ugdymo aspektą, pvz., Kareiviškos košės virimo čempionatą, suburiantį bendruomenės ir svečius iš viso Plungės rajono. Taip pat prisidėta prie iniciatyvų „Alsėdžiai – Mažoji Lietuvos kultūros sostinė“, kurių metu puoselėtos tradicijos ir vertybės, o bendruomenės nariai ir gimnazijos mokiniai aktyviai įsitraukė į kultūrinius pasirodymus. Kaip konkrečios projektinės patirties pavyzdžiai taip pat išskirtinis projektas „Patrauklus regionas, kai gyva bendruomenė“, skirtas vietos gyvenimo kokybės, bendruomeniškumo ir regiono patrauklumo stiprinimui, vaikų ir jaunimo laisvalaikio užimtumui skirtos zonos įrengimas Alsėdžių piliakalnio prieigose (žaidimų aikštelės elementai, lauko treniruokliai, stalo teniso ir šachmatų stalai), dalyvavimas projekte „Saugus eismas bendruomenėse 2016“, organizuojant saugaus eismo renginius ir iniciatyvas vietos gyventojams. Pastaraisiais metais organizuotas projektas „Vasaros akademija“, kurio metu vyko kūrybinės dirbtuvės su skirtingų sričių profesionalais, įtraukiant ir bendruomenės narius. Už glaudų bendradarbiavimą su Plungės r. Žemaitijos kadetų gimnazija, įgyvendinant bendrus projektus ir iniciatyvas 2025 m. bendruomenė buvo įvertinta nacionaliniu mastu respublikiniame konkurse „Bendruomenė – švyturys“.

Sukaupta patirtis rodo bendruomenės gebėjimą telkti partnerius, įtraukti skirtingas amžiaus grupes, organizuoti veiklas ir įgyvendinti projektus, kuriančius apčiuopiamą naudą vietos gyventojams. Kartu matoma, kad iki šiol daug veiklų vyko projektiniu principu, todėl ne visada buvo užtikrinamas ilgalaikis tęstinumas. Atsižvelgiant į tai, bendruomenė planuoja pereiti prie labiau struktūruoto, tęstinio ir tvaraus neformaliojo švietimo paslaugų teikimo modelio.

Alsėdžių kaimo bendruomenė dalyvauja Sumanaus kaimo strategijos „Sumanių paslaugų plėtra Plungės ir Telšių kaimiškose vietovėse“ rengime ir įgyvendinime bei yra viena iš šios strategijos sudedamųjų dalių, todėl siekia įgyti socialinio verslo subjekto statusą, kad galėtų tvariai ir sistemškai prisidėti prie strategijoje numatytų viešųjų paslaugų perdavimo ir inovatyvių neformaliojo švietimo paslaugų plėtos kaimo vietovėse.

Kaimo vietovėse yra ribota prieiga prie inovatyvių neformaliojo švietimo paslaugų, ypač susijusių su skaitmeninėmis technologijomis ir STEAM. Dauguma tokių paslaugų koncentruotos miestuose, todėl kaimo gyventojai susiduria su atstumo, laiko ir finansiniais barjerais. Dėl to vaikų ir jaunimo galimybės ugdyti ateities kompetencijas mažėja, o vyresnio amžiaus gyventojai patiria skaitmeninę atskirtį ir socialinę izoliaciją. Fragmentiška, trumpalaikė pasiūla neužtikrina nuoseklaus kompetencijų ugdymo, silpnina bendruomenių aktyvumą ir didina atotrūkį tarp miesto ir kaimo. Šią problemą tiesiogiai patiria vaikai ir jaunimas, paaugliai ir jauni žmonės, senjorai bei socialinę atskirtį patiriantys asmenys, o netiesiogiai – visa vietos bendruomenė, nes mažėja vietovės patrauklumas jaunoms šeimoms ir lėtėja socialinė bei ekonominė plėtra.

Paraiškos teikimo metu socialinio verslo (viešųjų paslaugų perdavimo) veiklos dar nėra pradėtos vykdyti – jos yra planavimo ir pasirengimo etape. Socialinio verslo subjekto statuso siekiama tam, kad būtų sudarytos prielaidos sistemingai ir tvariai teikti inovatyvias neformaliojo vaikų ir suaugusiųjų švietimo paslaugas kaimo vietovėse, perimant dalį viešųjų neformaliojo švietimo paslaugų teikimo funkcijų bendruomenės lygmeniu.

Planuojamos viešųjų paslaugų perdavimo veiklos orientuosis į neformaliojo vaikų ir suaugusiųjų švietimo paslaugų teikimą kaimo vietovėse, užtikrinant inovatyvių, šiuolaikiškų edukacinių paslaugų prieinamumą vietos bendruomenėms. Numatomos veiklos apims: skaitmeninio raštingumo ugdymo užsiėmimus vaikams, jaunimui ir suaugusiesiems; STEAM edukacijas; programavimo, skaitmeninio turinio kūrimo ir kūrybinių technologijų užsiėmimus; 3D spausdinimo ir technologijų pažinimo dirbtuves; praktinius užsiėmimus, skirtus pažangių technologijų taikymui kasdienėje, mokymosi ar profesinėje veikloje; inovatyvius edukacinius renginius ir modulinės programos skirtingoms amžiaus grupėms.

Planuojamos veiklos bus skirtos: vaikams ir jaunimui, siekiant ugdyti skaitmenines, technologines ir kūrybines kompetencijas; paaugliams ir jauniems žmonėms, suteikiant praktinių, darbo rinkoje paklausių įgūdžių; vyresnio amžiaus gyventojams (senjorams), mažinant skaitmeninę atskirtį ir socialinę izoliaciją; socialinę atskirtį patiriantiems asmenims (įskaitant vaikus iš socialinės rizikos šeimų ir senjorus), turintiems ribotas galimybes naudotis inovatyviomis neformaliojo švietimo paslaugomis.

Planuojamo viešųjų paslaugų perdavimo misija – didinti kaimo vietovių gyventojų, ypač vaikų, jaunimo ir senjorų, prieigą prie kokybiškų, inovatyvių neformaliojo vaikų ir suaugusiųjų švietimo paslaugų, ugdant skaitmenines, technologines ir kūrybines kompetencijas bei mažinant socialinę ir skaitmeninę atskirtį. Vizija – gyvybingos, įtraukios ir technologijoms atviros kaimo bendruomenės, kuriose kiekvienas žmogus turi realias galimybes mokytis ir tobulėti savo gyvenamojoje vietoje. Siekiame, kad Inovatyvus švietimo centras taptų tvari, bendruomenės valdoma viešųjų neformaliojo švietimo paslaugų perdavimo modeliu, galinčiu tapti gerąja praktika ir kitoms bendruomenėms.

Pagrindinis siekiamas poveikis – socialinės ir skaitmeninės atskirties mažinimas kaimo vietovėse, didinant vietos gyventojų prieigą prie inovatyvių neformaliojo švietimo paslaugų. Numatomas poveikis apima vaikų ir jaunimo skaitmeninių, technologinių ir kūrybinių kompetencijų stiprinimą, didesnę mokymosi motyvaciją ir pasitikėjimą savimi, senjorų skaitmeninių įgūdžių

augimą ir mažėjančią socialinę izoliaciją, didėjančią bendruomenės narių įsitraukimą bei vietovės patrauklumą jaunoms šeimoms. Per projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį planuojama pasiekti ne mažiau kaip 725 galutinius naudos gavėjus (vidutiniškai ~140 per metus), iš jų ne mažiau kaip 259 – iš socialinę atskirtį patiriančių grupių (įskaitant vaikus iš socialinės rizikos šeimų ir senjorus). Kasmet planuojama, kad ne mažiau kaip 70 gyventojų pagerins ir realiai taikys skaitmeninius įgūdžius, o 28 dalyviai pirmą kartą išbandys pažangias technologijas. Taip pat kasmet numatoma organizuoti ne mažiau kaip 9 inovatyvius švietimo ir technologinius renginius bei sukurti ir pradėti teikti ne mažiau kaip 3 inovatyvius edukacinius modulius. Socialinio poveikio lygmeniu kasmet planuojamas žinių lygio pagerėjimas 10 vaikų iš socialinės rizikos šeimų ir 14 senjorų grupėse. Indikatoriai bus fiksuojami per dalyvių registraciją, dalyvavimo žurnalus, trumpas apklausas prieš ir po veiklų, praktinių užduočių rezultatus ir veiklų ataskaitas.

Alsėdžių kaimo bendruomenė siekia socialinio verslo subjekto statuso, kad galėtų tvariai, nuosekliai ir sistemingai teikti inovatyvias neformaliojo švietimo paslaugas kaimo vietovėse, mažinti socialinę ir skaitmeninę atskirtį bei stiprinti vietos bendruomenių atsparumą ir gebėjimą prisitaikyti prie šiuolaikinės visuomenės pokyčių.

Bendruomenės pirmininkas

Linas Senkus